

SPRAWOZDANIE z warsztatów „Nasze jeziora lobeliowe”

W ramach projektu „Program kompleksowej ochrony jezior lobeliowych w Polsce. Etap 1. Podstawy, modelowe rozwiązania”, finansowanego w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009–2014 w ramach Funduszu Małych Grantów dla Programu Operacyjnego PL02 „Ochrona Różnorodności Biologicznej i Ekosystemów”, w marcu i w kwietniu bieżącego roku przeprowadzono zajęcia warsztatowe zatytułowane „Nasze jeziora lobeliowe”. Warsztaty przeprowadzono w 12 szkołach województwa pomorskiego, położonych w miejscowościach w pobliżu obszarów Natura 2000 objętych projektem, tj.: Pełcznica PLH 220020, Jezioro Krasne PLH 220035, Jeziora Lobeliowe koło Soszycy PLH 220039 oraz Jezioro Piasek PLH 220018.

Założenia i cele warsztatów „Nasze jeziora lobeliowe”:

- edukacja przyrodnicza młodzieży szkolnej w zakresie specyfiki, zagrożeń i zasad ochrony jezior lobeliowych,
- uwrażliwienie na wartości przyrodnicze jezior z najbliższej okolicy,
- wyrabianie umiejętności obserwacji zmian zachodzących w najbliższym środowisku przyrodniczym,
- kształtowanie zrozumienia dla potrzeb ochrony jezior,
- rozpowszechnianie informacji o projekcie „Program kompleksowej ochrony jezior lobeliowych w Polsce. Etap 1. Podstawy, modelowe rozwiązania”,
- aktywizacja uczniów, zachęcanie ich do rozwijania własnej wyobraźni i pomysłowości.

Warsztaty skierowane były do uczniów klas V szkoły podstawowej i I gimnazjum. W szkołach o większej liczbie klas V lub I gimnazjum przeprowadzono 2 warsztaty. W przypadku szkół podstawowych, w których do klasy V uczęszcza tylko kilkoro uczniów, łączono klasy IV-VI, aby jak największa liczba uczniów mogła uczestniczyć w zajęciach. W sumie przeprowadzono 16 warsztatów, w których uczestniczyło łącznie 376 uczniów (zał. 1 w wersji wydrukowanej). W marcu przeprowadzono 10 warsztatów w 7 szkołach (w Bolszewie, Gościcinie, Bojanie, Szemudzie, Koleczkowie, Jasieniu i Parchowie). W kwietniu odbyły się zajęcia w pozostałych 5 szkołach (w Piaszynie, w Miastku i Sąpolnie). Terminy w jakich odbyły się poszczególne warsztaty przedstawiono w tabeli nr 1. Ostatnie warsztaty odbyły się 17 kwietnia br.

Tab.1. Szczegóły dotyczące warsztatów w poszczególnych szkołach.

GMINA	SZKOŁA	KLASA	LICZBA WARSZTATÓW	DATA
Wejherowo	Samorządowe Gimnazjum w Bolszewie	I gim.	2	9 MARCA
	Samorządowa Szkoła Podstawowa w Gościcinie	V	2	10 MARCA
Szemud	Zespół Szkół w Bojanie	I gim.	1	11 MARCA
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Szemudzie	V	1	12 MARCA
	Szkoła Podstawowa w Koleczkowie	V	1	13 MARCA
Czarna Dąbrówka	Szkoła Podstawowa w Jasieniu	V	1	17 MARCA

GMINA	SZKOŁA	KLASA	LICZBA WARSZTATÓW	DATA
Parchowo	Zespół Szkół w Parchowie	V	2	18 MARCA
Przechlewo	Szkoła Podstawowa w Sąpolnie	V	1	17 KWIETNIA
Miastko	Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Sportowymi w Miastku	V	1	16 KWIETNIA
	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Bolesława Chrobrego w Miastku	V	1	16 KWIETNIA
	Szkoła Podstawowa w Piaszczyńcu	V	1	14 KWIETNIA
	Gimnazjum im. Jana Pawła II w Miastku	I gim.	2	15 KWIETNIA

Warsztaty odbywały się w budynku szkoły, przez 3 kolejne godziny lekcyjne, rozdzielone standardowymi przerwami międzylekcyjnymi. Zajęcia prowadzone były w trzech blokach tematycznych:

PIERWSZA GODZINA LEKCYJNA – *prezentacja multimedialna (o jeziorach lobeliowych ogólnie, warunki środowiskowe) + małe laboratorium chemiczne*

- PIERWSZA CZĘŚĆ PREZENTACJI

- sprawy formalno-organizacyjne: przywitanie i przedstawienie się, przybliżenie założeń projektu, przedstawienie planu warsztatów, podział na grupy
- zróżnicowanie jezior, nazwa jezior lobeliowych, jeziora lobeliowe w liczbach i na mapach
- charakterystyka morfometryczna jezior lobeliowych
- warunki hydrochemiczne panujące w jeziorach lobeliowych (odczyn, twardość i żyzność)

- PIERWSZA CZĘŚĆ PRAKTYCZNA ZAJĘĆ

- praca w grupach 4-5 osobowych
- rozdanie uczniom 2 butelek z wodą (woda kranowa i woda z jeziora lobeliowego)
- BADANIE ODCZYNU WODY – objaśnienie czynności jakie będą wykonywać, rozdanie papierków wskaźnikowych i skali pH, samodzielne przeprowadzenie doświadczenia przez uczniów i formułowanie wniosków, podsumowanie razem z prowadzącym
- BADANIE TWARDOŚCI WODY – objaśnienie czynności jakie będą wykonywać, rozdanie kalcesu i łyżeczek, samodzielne przeprowadzenie doświadczenia przez uczniów i formułowanie wniosków, po zakończeniu zadania sprzątniecie ze stolików
- przerwa międzylekcyjna

DRUGA GODZINA LEKCYJNA – *flora jezior lobeliowych – mokre okazy roślin (z prezentacją multimedialną w tle) + film z nurkowań*

- DRUGA CZĘŚĆ PREZENTACJI RÓWNOLEGLE Z DRUGĄ CZĘŚCIĄ PRAKTYCZNĄ

- o badaniach roślinności podwodnej (nurkowanie)
- rozdanie uczniom misek z wodą
- przypomnienie, że są to rośliny chronione i podanie informacji, że okazy te zostały wyrzucone na brzeg
- rozdanie uczniom mokrych okazów lobelii jeziornej – omówienie wspólnie z uczniami (pokrój, kształt liści, barwa korzenia)

- ciekawostki dotyczące lobelii (głębokość występowania, kwitnie raz w życiu, zawiera lobelinę, roślina zimozielona)
- rozdanie okazów brzozy jednokwiatowej – omówienie morfologii i porównanie z lobelią
- rozdanie okazów poryblina jeziornego – omówienie i porównanie z poprzednimi okazami
- przypomnienie o czwartym gatunku roślin wskaźnikowych – poryblinie kolczastym, który jest niezwykle rzadkością
- prezentacja innych gatunków roślin występujących w jeziorach lobeliowych (między innymi chronionej Dyrektywą Siedliskową elismy wodnej, jeżogłówki pokrewnej, rdestnic itd.)
- sprzątnięcie stanowisk
- fragmenty filmu z nurkowań w jeziorach lobeliowych – powtórzenie informacji
- przerwa międzylekcyjna

TRZECIA GODZINA LEKCYJNA – zagrożenia i ochrona jezior lobeliowych – prezentacja multimedialna + modele zlewni jeziora

- TRZECIA CZĘŚĆ PREZENTACJI POŁĄCZONA Z TRZECIM ZADANIEM PRAKTYCZNYM

- zlewnia – czym jest zlewnia, jakie są sposoby zagospodarowania zlewni, jaki jest wpływ zlewni na stan jeziora
- pokazanie modelu jeziora i jego zlewni
- testowanie modeli zlewni jeziornej przez uczniów – rozdanie kuwet malarskich, gąbek (imitujących zlewnię), wody z farbą (imitującej zanieczyszczenia), formułowanie wniosków przez uczniów, sprzątnięcie stanowisk
- zagrożenia dotyczące jezior lobeliowych (zabudowa zlewni bezpośredniej, rowy melioracyjne, źle prowadzona gospodarka leśna i rybacka, dzikie kąpieliska)
- ochrona jezior lobeliowych – planowane działania ochronne w najbliższym obszarze N2000
- co Ty możesz zrobić dla jezior lobeliowych?, apel do uczniów o odpowiednie zachowanie nad jeziorem i kąpanie się w miejscach do tego przeznaczonych
- podsumowanie: rozdanie krzyżówek do wypełnienia, wspólne sprawdzenie krzyżówek
- „słodkie pożegnanie”, informacja o konkursie „Nasze jeziora lobeliowe”

We wszystkich szkołach zrealizowano powyższy program. Zainteresowanie zajęciami było bardzo duże. Po zakończeniu zajęć nauczyciele wyrażali chęć dalszej współpracy. Część z nich zadeklarowała zorganizowanie wycieczki nad pobliskie jezioro lobeliowe. W kilku szkołach Dyrekcja również wyraziła swoje zainteresowanie, zwłaszcza w gimnazjum w Miastku – dyrektor Kazimierz Kowalewski przez jedną godzinę lekcyjną uczestniczył w zajęciach, a na przerwie odbyliśmy z nim rozmowę na temat zagrożeń i możliwości rekultywacji jezior lobeliowych. Reakcje uczniów również były bardzo pozytywne. Wszyscy chętnie uczestniczyli w zajęciach (ryc. 1). Część uczniów miała ciekawe pytania i pomysły na ochronę jezior lobeliowych, a niektórzy z nich emocjonalnie związali się z okazami roślin jakie oglądali na zajęciach. Ponadto na podstawie wypełnionych krzyżówek można wnioskować, że przyswoili oni podczas tych zajęć znaczą część wiedzy. Spodziewam się również wielu ciekawych prac na konkurs „Nasze jeziora lobeliowe”, ponieważ po warsztatach informacja o konkursie wzbudzała spore zainteresowanie.

Ryc. 1. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów podczas warsztatów „Nasze jeziora lobeliowe”.